

УДК 343.1(477)

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.91.4.65>

ЕВОЛЮЦІЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО РОЗУМІННЯ ПРАВА НА СВОБОДУ ТА ОСОБИСТУ НЕДОТОРКАНИСТЬ В УКРАЇНІ

Туманянц А.Р.,
*кандидатка юридичних наук, професорка,
доцентка кафедри кримінального процесу,
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого*

Туманянц А.Р. Еволюція конституційного розуміння права на свободу та особисту недоторканість в Україні.

Вказується, право на свободу та особисту недоторканність є одним з основних принципів демократичної держави, що ґрунтується на верховенстві права, що безпосередньо пов'язане з визнанням та захистом людської гідності.

У статті здійснено комплексний аналіз права на свободу та особисту недоторканність як одного з фундаментальних конституційних прав людини, закріпленого у статті 29 Конституції України. Підкреслено, що це право становить основу гідності особи, її автономії та можливості вільно реалізовувати інші права і свободи. Актуальність дослідження зумовлена потребою осмислення сучасної конституційної доктрини України у світлі рішень Конституційного Суду, які формують стандарти допустимих меж обмеження свободи, принципи судового контролю та гарантії захисту від свавілля держави.

З'ясовано зміст, сутність та механізми реалізації права на свободу і особисту недоторканність крізь призму практики Конституційного Суду України, визначені етапи становлення національної конституційної доктрини та її співвідношення з міжнародно-правовими стандартами. Методологічну основу дослідження становлять формально-юридичний, системний, порівняльно-правовий та аналітичний методи, що дали змогу всебічно дослідити еволюцію підходів КСУ до тлумачення статті 29 Конституції.

У результаті встановлено, що Конституційний Суд України послідовно утверджує верховенство права, принцип пропорційності, заборону свавілля та обов'язковість судового контролю як центрального механізму гарантування особистої свободи. Судова практика Конституційного Суду України демонструє інтеграцію європейських стандартів у національне правове поле, зокрема у контексті забезпечення законності арешту, тримання під вартою та госпіталізації недієздатних осіб. Доведено, що навіть у період воєнного стану держава зобов'язана дотримуватися конституційних гарантій, які унеможливають свавільне позбавлення свободи.

Наукова новизна статті полягає у систематизації правових позицій Конституційного Суду України щодо реалізації права на свободу та особисту недоторканність і розкритті їхнього значення для формування національних стандартів правового захисту особи.

Ключові слова: право на свободу, особиста недоторканність, Конституційний Суд України, кримінальне провадження, засади кримінального провадження, судовий контроль, верховенство права.

Tumanyants A.R. Evolution of the constitutional understanding of the right to freedom and personal integrity in Ukraine.

It is indicated that the right to liberty and personal integrity is one of the basic principles of a democratic state based on the rule of law, which is directly related to the recognition and protection of human dignity.

The article presents a comprehensive analysis of the right to freedom and personal integrity as one of the fundamental constitutional human rights enshrined in Article 29 of the Constitution of Ukraine. It emphasizes that this right constitutes the foundation of human dignity, autonomy, and the ability to freely exercise other rights and freedoms. The relevance of the study is determined by the need to

comprehend the modern constitutional doctrine of Ukraine in light of the decisions of the Constitutional Court, which establish the standards of permissible limitations on freedom, the principles of judicial control, and guarantees of protection against state arbitrariness.

The article clarifies the content, essence, and mechanisms for the implementation of the right to freedom and personal integrity through the prism of the Constitutional Court's practice, identifies the stages of the formation of the national constitutional doctrine, and determines its correlation with international legal standards. The methodological basis of the study comprises formal-legal, systemic, comparative-legal, and analytical methods, which made it possible to comprehensively examine the evolution of the Constitutional Court of Ukraine's approaches to interpreting Article 29 of the Constitution.

As a result, it is established that the Constitutional Court of Ukraine consistently upholds the rule of law, the principle of proportionality, the prohibition of arbitrariness, and the mandatory nature of judicial control as the central mechanism for guaranteeing personal freedom. The Court's case law demonstrates the integration of European standards into the national legal framework, particularly in the context of ensuring the legality of arrest, detention, and hospitalization of incapacitated persons. It is proven that even during martial law, the state remains obliged to observe constitutional guarantees that prevent arbitrary deprivation of liberty.

The scientific novelty of the article lies in the systematization of the legal positions of the Constitutional Court of Ukraine concerning the realization of the right to freedom and personal integrity and in revealing their significance for shaping national standards of legal protection of the individual.

Key words: right to freedom, personal integrity, Constitutional Court of Ukraine, judicial control, rule of law, proportionality, arbitrariness prevention.

Постановка проблеми. Право на свободу та особисту недоторканність є одним з основних принципів демократичної держави, що ґрунтується на верховенстві права, що безпосередньо пов'язане з визнанням та захистом людської гідності. Його конституційне закріплення в Україні у статті 29 Основного Закону визначає не лише правову норму, а й світоглядний орієнтир державної політики, що ґрунтується на повазі до прав людини.

Забезпечення цього права передбачає створення дієвих інституційних та процесуальних гарантій, що унеможливають довільне обмеження державою свободи. У цьому контексті практика Конституційного Суду України (далі – КСУ) має особливе значення, оскільки формує концептуальне тлумачення сутності права на свободу, визначає допустимі межі його обмеження та встановлює критерії конституційності таких обмежень.

Розвиток конституційної доктрини права на свободу та особисту недоторканність відображає еволюцію українського правового мислення від формального проголошення до реального забезпечення цього права. Системний аналіз рішень КСУ дозволяє виділити ключові принципи: верховенство права, заборону свавілля, пропорційність обмежень, судовий контроль та ефективність правового захисту.

Метою цієї статті є узагальнення правових позицій КСУ щодо тлумачення та реалізації права на свободу та особисту недоторканність, визначення їх значення для формування національних стандартів захисту особистості, а також співвіднесення цих позицій з міжнародно-правовими підходами.

Стан опрацювання проблематики. Питання права на свободу та особисту недоторканність є одним з найбільш досліджених у сучасній конституційно-правовій та кримінально-процесуальній науці. В українській доктрині воно було розкрито в працях таких вчених, як І.В. Глов'юк, Ю.М. Грошевий, Ю.О. Євтошук, В.С. Зеленецький, О.В. Капліна, І.О. Крицька, О.П. Кучинська, Л.М. Лобойко, Г.М. Мамка, В.І. Маринів, Ю.І. Матвєєва, В.В. Михайленко, В.Т. Нор, М.П. Рабінович, Т.М. Слинько, І.А. Тітко, О.Г. Шило, М.Є. Шумило, О.Г. Яновська та багато інших, які проаналізували правову природу засади права на свободу та особисту недоторканність у різних аспектах. Значна увага також приділялася міжнародно-правовим стандартам забезпечення цього права, зокрема практиці Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ), що суттєво вплинуло на розвиток національного праворозуміння у цій сфері. Водночас, незважаючи на наявність ґрунтовних досліджень, комплексна оцінка правових позицій КСУ щодо тлумачення змісту та гарантій реалізації права на свободу та особисту недоторканність залишається недостатньо систематизованою. Питання еволюції конституційної доктрини у цій сфері, взаємодії між положеннями статті 29 Конституції України та процесуальними механізмами її реалізації у кримінальному судочинстві ще не отримали повного наукового узагальнення. Також недостатньо досліджено, як

КСУ інтегрує міжнародні стандарти у свої рішення, зокрема принципи пропорційності, запобігання свавілля та ефективного судового контролю.

Наукова новизна цієї статті полягає у спробі провести системний аналіз рішень КСУ, які розкривають зміст та механізми реалізації права на свободу та особисту недоторканність, визначають основні етапи формування конституційної доктрини у цій сфері та показують її зв'язок з європейськими правовими стандартами. У роботі основна увага приділяється концептуальному підходу КСУ до розуміння свободи як фундаментальної цінності, що поєднує правовий та філософський виміри, та ролі судового контролю як ключової гарантії проти державного свавілля.

Результати дослідження дають змогу розглядати право на свободу та особисту недоторканність не лише як конституційну гарантію, а й як критерій оцінки законності та справедливості кримінально-процесуальних механізмів обмеження особистої свободи, що має велике значення для подальшого вдосконалення правозастосовної практики та розвитку національної системи захисту прав людини.

Виклад основного матеріалу. Право на свободу та особисту недоторканність займає чільне місце серед основних прав людини і громадянина, закріплених у Конституції України. Його значення зумовлено тим, що воно захищає одну з найцінніших свобод – фізичну свободу особи, що є запорукою її гідності, правового статусу і можливості вільно реалізовувати свої інші права.

Конституція України гарантує це право через спеціальну норму – ст. 29, яка визначає: *«Кожна людина має право на свободу та особисту недоторканність. Ніхто не може бути заарештований або триматися під вартою інакше як за вмотивованим рішенням суду і тільки на підставах та в порядку, встановлених законом.»* Ця норма є однією з ключових серед прав і свобод людини і охороняється на найвищому рівні правової системи.

Реалізація права на свободу та особисту недоторканність неможлива без ефективної системи юридичних механізмів, що забезпечують його дієвість, а відтак, мають бути забезпечені інституційні та процесуальні гарантії від свавільного втручання з боку держави. До основних конституційних гарантій реалізації права на свободу та особисту недоторканність можна віднести: заборону свавільного позбавлення свободи, законність позбавлення свободи, наявність обґрунтованої підозри у вчиненні злочину, судовий порядок арешту та тримання під вартою, право бути негайно поінформованим про причини затримання, право на доступ до адвоката, право на оскарження тримання під вартою, право на розгляд справи впродовж розумного строку або звільнення.

Також Конституція (ст. 55, 56) гарантує кожному право на оскарження рішень органів державної влади, а також право на відшкодування шкоди, завданої незаконними діями органів держави, у тому числі внаслідок неправомірного арешту чи затримання.

КСУ неодноразово звертався до тлумачення права на свободу та особисту недоторканність та формулював глибокі юридичні позиції щодо сутності, змісту та допустимих меж обмеження цього права. Його рішення складають значну частину правових стандартів у цій сфері, наповнює конституційні норми конкретним правовим змістом, особливо в умовах трансформації процесуального законодавства.

Так, визначаючи сутність розглядуваного права, КСУ прямо зазначив: *«<...> право на свободу та особисту недоторканність є одним з визначальних та фундаментальних конституційних прав людини»* (абз. 3 підп. 3.2 п. 3 мотивувальної частини Рішення КСУ від 11.10.2011 р.) [1]; право на свободу та особисту недоторканність є природним та особливо цінним для кожної людини. Воно становить підґрунтя для реалізації інших прав і свобод, а його наявність є передумовою повноцінного розвитку особистості (п. 3 Рішення КСУ від 19 червня 2024 р.) [2].

Згідно з усталеними правовими позиціями КСУ: *«Право на свободу є невід'ємним та невідчужуваним конституційним правом людини і передбачає можливість вибору своєї поведінки з метою вільного та всебічного розвитку, самостійно діяти відповідно до власних рішень і задумів, визначати пріоритети, робити все, що не заборонено законом, безперешкодно і на власний розсуд пересуватися по території держави, обирати місце проживання тощо. Право на свободу означає, що особа є вільною у своїй діяльності від зовнішнього втручання, за винятком обмежень, які встановлюються Конституцією та законами України»* (абз. 2 підп. 2.3 п. 2 мотивувальної частини Рішення КСУ від 1 червня 2016 р.) [3].

Особиста недоторканність при цьому включає недопустимість будь-якого неправомірного втручання, зокрема фізичного чи психологічного впливу, затримання або тримання під вартою без належних правових підстав, що прямо узгоджується з ч. 2 ст. 29 Конституції України.

Право на свободу та особисту недоторканність не є абсолютним (абз. 6 підпун. 3.3 п. 3 мотивувальної частини Рішення КСУ від 11.10.2011р.) [4]. Воно може бути обмежене лише у виключних випадках, тільки на підставах та в порядку, які чітко визначені в законі, на підставі вмотивованого рішення суду, ухваленого у порядку належної судової процедури. Обмеження цього права має бути домірним, обґрунтованим, відповідати принципам правовладдя, справедливості, рівності та презумпції невинуватості [5-7].

Надаючи тлумачення словосполучення «тільки на підставах та в порядку, встановлених законом» КСУ наголошує, що воно: «<...> передбачає обов'язок органів державної влади та їх посадових осіб забезпечувати дотримання норм як матеріального, так і процесуального права при затриманні. Наведене означає, що затриманий має право на перевірку компетентним судом не лише додержання органами державної влади та їх посадовими особами норм процесуального права, на підставі яких проводилося затримання, а й обґрунтованості підозри, яка стала підставою для затримання, законності мети, з якою воно застосовувалося та чи було необхідним і виправданим за конкретних обставин» (п. 3.2 мотивувальної частини Рішення КСУ від 29 червня 2010 р.)» [8].

Одним із ключових елементів реалізації права на свободу є обов'язковість судового контролю за кожним випадком обмеження або позбавлення особи свободи.

Вимоги до законності арешту або тримання під вартою були сформульовані в Рішенні КСУ від 23 листопада 2017 р.: «<...>, по-перше, арешт чи тримання під вартою має здійснюватися виключно на підставі належним чином умотивованого рішення суду; по-друге, підстави та порядок застосування цих запобіжних заходів мають бути визначені в законі та повинні відповідати конституційним гарантіям справедливої судової процедури та принципу верховенства права. Оскільки метою ст. 29 Конституції України є недопущення свавільного обмеження (позбавлення) свободи чи особистої недоторканності особи, то дотримання зазначених вимог є обов'язковим» (п. 2 мотивувальної частини Рішення) [9].

КСУ послідовно вимагає: (а) обов'язковості періодичного судового контролю за доцільністю подальшого застосування запобіжного заходу (включаючи домашній арешт і тримання під вартою) (п. 3 мотивувальної частини Рішення КСУ від 23 листопада 2017 р.) [10]. При цьому, конституційні гарантії щодо правомірності обмеження права на свободу та особисту недоторканність поширюються й на госпіталізацію недієздатної особи до психіатричного закладу, оскільки «<...> така госпіталізація за своєю природою та наслідками є непропорційним обмеженням конституційного права недієздатної особи на свободу та особисту недоторканність, тому вона має здійснюватися з дотриманням конституційних гарантій захисту прав і свобод людини і громадянина, з урахуванням зазначених міжнародно-правових стандартів, правових позицій Конституційного Суду України та виключно за рішенням суду відповідно до вимог статті 55 Основного Закону України. Судовий контроль за госпіталізацією недієздатної особи до психіатричного закладу в порядку, передбаченому статтею 13 Закону, є необхідною гарантією захисту її прав і свобод, закріплених, зокрема, статтями 29, 55 Основного Закону України. Суд після незалежного і неупередженого розгляду питання щодо госпіталізації недієздатної особи до психіатричного закладу має ухвалити рішення стосовно правомірності обмеження конституційного права такої особи на свободу та особисту недоторканність» (п. 2.5 мотивувальної частини Рішення КСУ від 1 червня 2016 р.) [11]; (б) індивідуалізацію підстав тримання під вартою, з обов'язковою оцінкою ризиків і альтернативних заходів. КСУ визнав, що автоматичне застосування тримання під вартою лише через тяжкість злочину порушує ст. 29 Конституції, оскільки не враховує індивідуальні обставини справи, рівень загроз, поведінку особи та інші процесуальні ризики [12]; (в) неприпустимість безальтернативного тримання під вартою, у тому числі, у випадку вчинення особливо тяжких злочинів [13, 14]. Навіть у період воєнного стану чи інших екзистенційних загроз Конституція (ст. 64) не допускає свавільних арештів без відповідних процедурних гарантій. У контексті дії воєнного стану КСУ у рішенні № 7-р(II)/2024 підтвердив, що судовий контроль за триманням під вартою не може бути усунутий навіть у надзвичайних умовах. Держава зобов'язана забезпечити механізми правового захисту від свавілля, дотримуючись балансу між публічним інтересом (національною безпекою) і особистими правами. Водночас КСУ визнав, що застосування тримання під вартою як виняткового заходу щодо підозрюваних у злочинах проти національної безпеки є допустимим за наявності обґрунтованих ризиків і неможливості застосування альтернатив (пп. 6.2, 6.3 мотивувальної частини Рішення) [15].

КСУ наголошує, що формальне ухвалення судового рішення не відповідає змісту правосуддя. Лише таке рішення, що відповідає вимогам справедливості, ефективно забезпечує поновлення порушених прав (абз. 10 п. 4 мотивувальної частини Рішення КСУ від 25 червня 2019 р.) [16].

Право особи на свободу та особисту недоторканність у межах кримінального провадження може бути обмежене шляхом її затримання з метою приводу для участі в судовому розгляді клопотання про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою. «Затримання треба розуміти і як тимчасовий запобіжний кримінально-процесуальний, і як адміністративно-процесуальний заходи, застосування яких обмежує право на свободу та особисту недоторканність індивіда.» (абз. 5 п. 6 мотивувальної частини Рішення КСУ від 26 червня 2003 р.) [17]. Таке обмеження допускається лише на підставі ухвали слідчого судді або суду, відповідно до вимог статей 187–191 КПК. «Затримання з метою приводу, органічно пов'язане з обранням у судовому порядку запобіжного заходу, є процесуальною дією, що надає підозрюваному, обвинуваченому можливість брати участь у відповідній судовій процедурі, в межах якої він може доводити перед судом відсутність підстав для застосування щодо нього запобіжного заходу і, відповідно, для його затримання» (п. 3.2 мотивувальної частини Рішення КСУ від 17 березня 2020 р.) [18].

КСУ у своїй практиці сформував цілісну доктрину тлумачення ст. 29 Конституції, яка ґрунтується на інтеграції національних і міжнародних правових стандартів. Центральне місце у цій системі належить гарантії невідкладного, ефективного і неупередженого судового контролю, що унеможливорює свавілля, забезпечує принцип домірності (пропорційності) та правову визначеність. Практичне значення конституційного закріплення права на свободу полягає у тому, що будь-яке затримання або арешт повинні мати чітко визначені підстави та обмеження у часі, особа має невід'ємне право на судовий перегляд законності обмеження свободи, право на компенсацію шкоди діє як превентивна гарантія від зловживань.

Висновки. Узагальнюючи вищенаведене, можна виокремити ключові принципи щодо свободи та особистої недоторканності, закріплені в рішеннях КСУ: 1) свобода та особиста недоторканність – фундаментальні, невід'ємні та невідчужувані права людини, які забезпечують можливість вільного вибору поведінки, автономного розвитку, пересування, вибору місця проживання тощо; 2) свобода не є абсолютним правом і може бути обмежена лише на підставах і в порядку, встановлених Конституцією та законами України. Такі обмеження мають бути чітко визначеними, законними, пропорційними і спрямованими на захист прав і свобод інших осіб або суспільних інтересів; 3) обмеження свободи можливе лише за рішенням суду, що має бути вмотивованим та обґрунтованим. Свавільне або необґрунтоване позбавлення свободи є неконституційним; 4) право на свободу і недоторканність захищає людину від посягань як з боку держави, так й інших осіб, і тому потребує посилення гарантій захисту; 5) верховенство права як базовий принцип означає, що всі обмеження прав людини, зокрема свободи, мають бути передбачуваними, ясними, недвозначними і застосовуватися однаково, щоб уникнути свавілля; 6) право на свободу тісно пов'язане з іншими свободами – свобода світогляду, мирних зібрань, об'єднань, вибору місця проживання тощо – і всі вони є формою втілення принципу свободи; 7) навіть у надзвичайних обставинах, зокрема під час воєнного стану, обмеження свободи має відповідати конституційним гарантіям і міжнародним стандартам захисту прав людини.

Таким чином, право на свободу та особисту недоторканність виступає не лише декларативною нормою, а дієвим критерієм оцінки законодавства та практики його застосування з точки зору справедливості, пропорційності і гідності людини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень статті 263 Кодексу України про адміністративні правопорушення та пункту 5 частини першої статті 11 Закону України «Про міліцію» (справа про строки адміністративного затримання) від 11 жовтня 2011 року № 10-рп/2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-11#Text>.
2. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними скаргами Бичкова Сергія Андрійовича, Бая Анатолія Анатолійовича щодо відповідності Конституції Украї-

- ни (конституційності) частини шостої статті 176 Кримінального процесуального кодексу України від 19 червня 2024 року № 7-р(П)/2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-24#Text>.
3. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення третього речення частини першої статті 13 Закону України «Про психіатричну допомогу» (справа про судовий контроль за госпіталізацією недієздатних осіб до психіатричного закладу) від 1 червня 2016 року № 2-рп/2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v013p710-18#Text>.
 4. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень статті 263 Кодексу України про адміністративні правопорушення та пункту 5 частини першої статті 11 Закону України «Про міліцію» (справа про строки адміністративного затримання) від 11 жовтня 2011 року № 10-рп/2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-11#Text>.
 5. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення третього речення частини третьої статті 315 Кримінального № 1-р/2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-17#Text>.
 6. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними скаргами Ковтун Марини Анатоліївни, Савченко Надії Вікторівни, Костоглодова Ігоря Дмитровича, Чорнобука Валерія Івановича щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення частини п'ятої статті 176 Кримінального процесуального кодексу України 25 червня 2019 року № 7-р/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-19#Text>.
 7. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними скаргами Бичкова Сергія Андрійовича, Бая Анатолія Анатолійовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини шостої статті 176 Кримінального процесуального кодексу України від 19 червня 2024 року № 7-р(П)/2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-24#Text>.
 8. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) абзацу восьмого пункту 5 частини першої статті 11 Закону України «Про міліцію» від 29 червня 2010 року № 17-рп/2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v017p710-10#Text>.
 9. Рішення Великої палати Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення третього речення частини третьої статті 315 Кримінального процесуального кодексу України від 23 листопада 2017 року № 1-р/2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-17#Text>.
 10. Рішення Великої палати Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення третього речення частини третьої статті 315 Кримінального процесуального кодексу України від 23 листопада 2017 року № 1-р/2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-17#Text>.
 11. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення третього речення частини першої статті 13 Закону України «Про психіатричну допомогу» (справа про судовий контроль за госпіталізацією недієздатних осіб до психіатричного закладу) від 1 червня 2016 року № 2-рп/2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v013p710-18#Text>.
 12. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними скаргами Ковтун Марини Анатоліївни, Савченко Надії Вікторівни, Костоглодова Ігоря Дмитровича, Чорнобука Валерія Івановича щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення частини п'ятої статті 176 Кримінального процесуального кодексу України 25 червня 2019 року № 7-р/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-19#Text>.

13. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними скаргами Ковтун Марини Анатоліївни, Савченко Надії Вікторівни, Костоглодова Ігоря Дмитровича, Чорнобука Валерія Івановича щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення частини п'ятої статті 176 Кримінального процесуального кодексу України 25 червня 2019 року № 7-п/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-19#Text>.
14. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними скаргами Оніщенка Руслана Ілліча, Гаврилюка Дмитра Михайловича щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини шостої статті 615 Кримінального процесуального кодексу України (справа про гарантії судового контролю за дотриманням прав осіб, яких утримують під вартою) 18 липня 2024 року № 8-п(II)/2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v008p710-24#Text>.
15. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними скаргами Бичкова Сергія Андрійовича, Бая Анатолія Анатолійовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини шостої статті 176 Кримінального процесуального кодексу України від 19 червня 2024 року № 7-п(II)/2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-24#Text>.
16. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними скаргами Ковтун Марини Анатоліївни, Савченко Надії Вікторівни, Костоглодова Ігоря Дмитровича, Чорнобука Валерія Івановича щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення частини п'ятої статті 176 Кримінального процесуального кодексу України від 25 червня 2019 року № 7-п/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-19#Text>.
17. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 56 народних депутатів України про офіційне тлумачення положень частин першої, третьої статті 80 Конституції України, частини першої статті 26, частин першої, другої, третьої статті 27 Закону України «Про статус народного депутата України» та за конституційним поданням Міністерства внутрішніх справ України про офіційне тлумачення положення частини третьої статті 80 Конституції України стосовно затримання народного депутата України (справа про гарантії депутатської недоторканності) від 26 червня 2003р. № 12-рп/2003. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v012p710-03#Text>.
18. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційною скаргою Татькова Віктора Івановича щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень частини п'ятої статті 190, пункту 1 частини першої, частини третьої статті 309 Кримінального процесуального кодексу України 17 березня 2020 року № 5-п/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-20#Text>.